

2.0715 ועדות חקירה - חובת מינוי, סמכויות ונהליםכללי

1. שר הביטחון, הרמטכ"ל וכל קצין, שהרמטכ"ל אצל לו מסמכותו, רשאים למנות ועדת חקירה לשם חקירת כל עניין, הנוגע לצבא (סעיפים 537 ו-540 לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו-1955 (להלן: "חש"ץ").
2. ועדת חקירה היא כלי בידי המפקד לאיתור כשלים בגוף, שעליו הוא מופקד באופן ישיר, או שנמצאים בשרשרת הפיקוד או בתחומים הנתונים להנחייתו המקצועית, במטרה להפיק לקחים ולשפר את תפקוד אותו הגוף. כאשר המטרה העיקרית של החקירה היא גילוי עבריינים לצורך נקיטת אמצעים משפטיים נגדם, לרבות דין משמעתי, ימונה קצין בודק (להלן: "קבו"ד").
3. "שום דבר, שהושמע במהלך חקירתה של ועדת חקירה, בין מפי עד ובין באופן אחר, ושום דין וחשבון של ועדת חקירה, לא יתקבל כראיה במשפט, אלא אם הועמד הנידון לדין על עדות שקר, שמסר לאותה ועדת חקירה" (סעיף 538 לחש"ץ). עם זאת, ניתן להעמיד חייל לדין משמעתי (ולא למשפט בבית דין צבאי) על סמך ממצאי ועדת חקירה. כמו כן, ניתן להעביר חומר חקירה של ועדת חקירה לידי קבו"ד, בהתאם לסעיף 275 לחש"ץ, ובהתאם להסדרים שייקבעו בין הגופים החוקרים.
4. לשם גילוי חשודים בביצוע עבירות יש למנות קבו"ד (סעיפים 252 ו-255 לחש"ץ) ולא ועדת חקירה.
5. הוראה זו קובעת את הגופים, המוסמכים למנות ועדת חקירה (רשות ממנה), את הרכב הוועדה ואת הנוסח לכתב המינוי. כמו כן ההוראה מפרטת את המקרים, שבהם יש חובה למנות ועדת חקירה, וקובעת את נוהלי העבודה של הוועדה ואת סמכויותיה.

הסמכות למנות ועדת חקירה (רשות ממנה)

6. כל קצין, שדרגתו סא"ל, לפחות, או הנושא מינוי סא"ל, לפחות, מוסמך למנות ועדת חקירה (רשות ממנה) בכל עניין, הקשור לייעוד יחידתו ולתפקידיה או לגוף, שעליו הוא מופקד או שנושא החקירה (החייל, המתקן, המסמך וכד') נתון לפיקודו הישיר, או נמצא בשרשרת הפיקוד או בתחומים הנתונים להנחייתו המקצועית. כתב המינוי יוצא באישור הקצין הממונה על הרשות הממנה. על ממנה ועדת החקירה לבדוק אם נפתחה חקירת קבו"ד או חקירת מצ"ח או ועדת חקירה אחרת בנושא ולשקול אם יש מקום למנות גם ועדת חקירה מטעמו, בהתאם לסעיף 2 לעיל.
7. ניתן לחקור עניין אחד על ידי יותר מוועדת חקירה אחת משיקולים מקצועיים או פיקודיים. במקרה של קיום מספר ערוצי חקירה מקבילים, יחולו הכללים האלה:
  - א. מונתה יותר מוועדת חקירה אחת לחקירת עניין הנוגע לצבא או עניין שנחקר או שאמור להיחקר, על-פי פקודות הצבא, על ידי מצ"ח - רשאי ראש אג"ם או ראש אמ"ץ מטעמו להורות על הפסקת פעולותיה של ועדת חקירה או למנוע מיניה.
  - ב. הוראה כאמור תינתן על יסוד בקשה מנומקת, אם שוכנע ראש אג"ם או ראש אמ"ץ מטעמו, כי המשך החקירה עלול לסכל או לשבש חקירת מצ"ח או להפריע לפעולתה של ועדת חקירה אחרת, שמונתה לחקירת אותו עניין.
  - ג. הורה ראש אג"ם או ראש אמ"ץ מטעמו להפסיק עבודת ועדת חקירה, תעביר ועדת החקירה שעבודתה הופסקה את החומר שנאסף למצ"ח, או לוועדת החקירה הנתרת.
8. למרות האמור לעיל, הרשות הממנה בלעדית ועדת חקירה לגבי מותו של אדם, תאונת אימונים, או פגיעה שקרפ"ד קבע, כי נגרמה ממכת חוס או ממכת קור, תהיה בידי בעל תפקיד בדרגת אלוף, אלא אם כן נקבע אחרת בפקודות הצבא. בכל מקרה של פגיעה או מוות שלא בקרב, מוות שלא באימונים ומוות שלא בתאונת דרכים, תהיה הסמכות למנות ועדת חקירה גם בידי קרפ"ד.
9. בנושא הקשור הן למערכת המבצעית (פיקודים וזרועות) והן למערכת המקצועית - חילית (אגפים, מז"י, חילות וזרועות) ישותפו בוועדת חקירה נציגי שתי המערכות הנ"ל, בהתאם לסעיף 14.
10. ועדת חקירה תתמנה בכל מקרה בהקדם ועד תשעים ושש שעות מעת הגיע העניין לידיעת הרשות הממנה, אלא אם כן נוצרו נסיבות, המצדיקות מינוי במועד מאוחר יותר.
11. הרמטכ"ל רשאי להורות, כי לא תמונה ועדת חקירה במקרים, שבהם הוא סבור, כי מינוי הוועדה אינו רצוי או מיותר. כמו כן, הרמטכ"ל רשאי לבטל את מינויה של הוועדה מהטעמים הנ"ל.

הרכב ועדת החקירה

12. ועדת חקירה תורכב מאדם אחד או יותר, אלא אם כן צוין במפורש אחרת, בפקודות הצבא. לכל ועדת חקירה תמנה הרשות הממנה יושב ראש. יושב ראש ועדת החקירה יהיה בכל מקרה קצין, הבכיר מבין חברי הוועדה.
13. כחברי ועדת חקירה ניתן למנות חיילים בשירות סדיר או בשירות מילואים פעיל או אזרח עובד צה"ל. במידת הצורך, ובאישור של אלוף, ניתן למנות גם אזרחים, המומחים בתחום הנחקר.
14. חברי הוועדה ימונו מתוך החיילים שבפיקודה של הרשות הממנה או שבפיקודה של המפקדה, שבה משרתת הרשות הממנה. אולם אם נושא החקירה דורש הכשרה או ידע מיוחדים, תוכל הרשות הממנה למנות חייל בעל הכשרה או ידע, כאמור, אף אם אינו נמנה עם פיקודיה, באישור גוף הפיקוד המתאים, שבפיקודו החייל הנ"ל. בכל מקרה של בדיקת צדדים רפואיים מקצועיים, הקשורים בטיפול רפואי, תמנה הרשות הממנה רופא, על-פי המלצת קרפ"ר.
15. לחברות בוועדות חקירה יש למנות חיילים, שאין בהם משוא פנים או דעה קדומה לגבי נושא החקירה, ושאינם מעורבים בו בצורה כלשהי. אם אין בין פקודיה של הרשות הממנה חיילים, המתאימים לדרישות אלה, תפנה הרשות הממנה לרשות הממונה עליה ישירות, וזו תמנה את ועדת החקירה מתוך חיילי יחידות אחרות שבפיקודה.
16. הרשות הממנה רשאית להחליף, בכל עת, וכל עוד לא סיימה ועדת החקירה את עבודתה, חבר מחברי ועדת החקירה, לרבות יושב הראש, אם ראתה צורך בכך, לרבות במקרה בו נתגלתה מעורבות אישית, שלדעת הרשות הממנה תפגע בתפקוד חברי הוועדה. ועדת החקירה בהרכבה החדש תחליט אם לגבות את העדויות הקודמות שוב, אם לאו.
17. אין לשנות את הרכבה של ועדת החקירה לאחר מינוייה, עקב כל שינוי שחל בדרגת אחד מחבריה.

כתב המינוי

18. ועדת חקירה מתמנה באמצעות כתב מינוי, שייחתם בידי הרשות הממנה ויועבר לידי כל אחד מחברי ועדת החקירה, למפקדי יחידותיהם של חברי ועדת החקירה ולכל גוף נוסף, שהרשות הממנה מוצאת לנכון להודיע לו על מינוי ועדת החקירה.
19. בנושאים, שסוגם הביטחוני "סודי ביותר", יועבר כתב המינוי לידיעת גופי ביטחון מידע או גופי ביטחון מידע מחשבים. ועדת החקירה תפעל בתיאום עם הגופים האלה ולפי הכוונתם.
20. במקרים, שבהם יוחלט על מינוי ועדת חקירה, לחקירת אירועים בעלי רגישות ציבורית מיוחדת, ינוסח כתב מינוי מיוחד בתיאום עם הפרקליט הצבאי הראשי.
21. כתב המינוי יקבע, בין היתר, את הדברים האלה:
- א. הרכב הוועדה: פרטיהם האישיים של יושב ראש הוועדה ויתר חבריה והיחידות, שאליהן הם משתייכים.
- ב. העניין שהוועדה תחקור.
- ג. הוראות בדבר עריכת החקירה, ובמיוחד יקבע אם הוועדה תקבע עובדות בלבד או אם עליה גם להסיק מסקנות ולתת המלצותיה.
- ד. המועד, שבו נדרשת הוועדה לסיים את עבודתה ולהגיש את הדוח שלה לרשות הממנה.
22. בכתב המינוי יצוין גם מי שאישר לרשות הממנה למנות את ועדת החקירה, בהתאם לסעיפים 6 ו-8 לעיל.

המקרים שבהם חלה החובה למנות ועדת חקירה

23. במקרים המפורטים להלן חלה החובה על רשות ממנה, כהגדרתה בסעיפים 6 או 8 לעיל, למנות ועדת חקירה, אלא אם כן נחקר הנושא על ידי מצ"ח או מונה קבו"ד, שאזי רשאי מפקד למנות ועדת חקירה על-פי שיקול דעתו:
- א. בכל מקרה של מות גדנ"עי תוך כדי שירות במסגרת צה"ל.
- ב. בכל מקרה של מות שוחר עקב לימודיו בבית ספר קדם צבאי או תוך כדי אימונים במסגרת צה"ל.
- ג. בכל מקרה של נפילת חייל בשבי האויב, שלא בתקופת לחימה.

בלמ"ס

2.0715

הוראות הפיקוד העליון, 2 יולי 96

- ד. בכל מקרה של פגיעה, שלא בקרב, של חייל, פגיעת גדנ"עי תוך כדי עבודה או פעילות גדנ"ע או שירות בצה"ל, פגיעת שוחר עקב לימודיו בבית ספר קדם צבאי או תוך כדי אימונים בצה"ל. פגיעה, שכתוצאה ממנה אושפזו במתקן רפואי ומצבם הוגדר "בינוני" לפי פקודות הצבא, אלא אם כן נחקר הנושא על ידי רשות אחרת (משטרת ישראל, חוקר בוחן וכד').
- ה. בכל מקרה, כשמשרד הביטחון-יחידת ביטוח ותביעות-מדור נזקים של מערכת הביטחון הורה על כך, בעקבות גרימת נזק לרכוש צבאי על ידי אזרח, או בעקבות פגיעה באזרח או ברכוש אזרחי על ידי חייל או אזרח עובד צה"ל או גדנ"עי.
- ו. על קצין הרפואה הראשי חלה החובה למנות ועדת חקירה, של שני רופאים או יותר, כשמת חייל כתוצאה ממחלה, כשמת גדנ"עי תוך כדי עבודה או שירות בצה"ל או כשמת שוחר בעת לימודיו בבית ספר קדם צבאי.

נוהלי העבודה של ועדת החקירה

24. ועדת החקירה תתחיל בעבודתה לאחר קבלת כתב המינוי ותמשיך בה ברציפות עד לסיומה של החקירה והגשת דוח החקירה.
25. הרשות הממנה וכל מפקד, המעורב בעניין, חייבים לאפשר לוועדת החקירה לבצע את תפקידה כיאות ובהקדם האפשרי ויטפלו לה את כל העזרים, הדרושים לעבודתה (תחבורה, ציוד משרדי, פקידים וכו').
26. האחריות לניהול הסדיר והמהיר של עבודת ועדת החקירה מוטלת על יושב ראש ועדת החקירה. במקרה שהוועדה מונה רק חבר אחד, האחריות מוטלת עליו.
27. לפני התחלת דיוני הוועדה יחתום כל חבר בוועדה על הצהרה זו:
"הנני מצהיר, כי קראתי את הפ"ע 2.0715 והבנתי אותה. כמו כן הנני מצהיר בזה, כי למיטב ידיעתי ואמונתי אינני מעורב באופן אישי או מתוקף תפקידי בנושא החקירה. אם יתברר דבר מעורבותי כאמור במהלך חברותי בוועדת חקירה, אודיע על כך לרשות הממנה וליושב ראש הוועדה. הנני מתחייב לשמור על סודיות דיוניה של הוועדה". על בסיס הצהרה הנ"ל תשקול הרשות הממנה להפעיל את סמכותה בהתאם לאמור בסעיף 16 לעיל.
28. הודעה על מועדי קיום ישיבות הוועדה תימסר מראש לכל חבריה, למפקד יחידותיהם ולכל חייל, שקשור לחקירה, ושיש לו זכות להיות נוכח בדיוני הוועדה.
29. הוועדה תנהל פרוטוקול של ישיבותיה ותתייק בתיק הוועדה כל מסמך, שהוצג בפניה (אם לא ניתן לקבל את המסמך, יצורף לתיק העתק ממנו) ותרשום את עדותו של כל עד שהעיד בפניה, בציון פרטיו האישיים של העד, תפקידו, יחידתו (לגבי אזרח: כתובתו) ותאריך שחרורו. כמו כן יצוין מועד גביית העדות, מקום גביית העדות ושם גובה העדות. גובה העדות יחתום ליד פרטיו האישיים.
30. בתום מתן העדות תוקרא בפני העד העדות כפי שנרשמה, והעד יידרש לאשר את נכונותה בחתימת ידו. כמו כן, יחתום על כל אחד מדפי עדותו וליד כל תיקון ומחיקה שנעשו. אם סירב העד לחתום על עדותו, תצוין עובדה זו בסוף העדות, בציון סיבת הסירוב, אם העד מגלה אותה.
31. במקרה ששפת העד אינה עברית, תיגבה עדותו בנוכחות מתורגמן מתאים. העדות תירשם בעברית והמתורגמן יאשר בחתימתו, בסוף העדות, כי דברי העד תורגמו ונרשמו נכונה. העד יאשר בחתימת ידו, כי מה שהוקרא בפניו הוא עדותו. אם אחד מחברי הוועדה יודע את שפת העד, רשאי הוא עצמו לשמש כמתורגמן.
32. ועדת החקירה תנהל, בדרך כלל, את ישיבותיה בדלתיים סגורות. העדים יזמנו לחדר הישיבה, כל עד בתורו, אלא אם כן ראה יושב ראש הוועדה לנכון, מנימוקים שיירשמו, לערוך עימות בין עדים או לשמוע עדותם של עדים מומחים ביחד. כל עד, לאחר שגמר להעיד, ישוחרר ולא יבוא במגע עם יתר העדים בעניין עדותו.
33. נתמנתה ועדת חקירה לשם חקירה בעניין, שבו מעורב שמו הטוב של חייל, או שתוך עבודתה נתקלה הוועדה בעניין כזה - תינתן לחייל האפשרות להיות נוכח בשעת החקירה, לחקור עדים ולהשמיע את דברו. בכל מקרה כזה, יזמן אותו חייל לישיבות הוועדה החל מישיבתה הראשונה או לכל ישיבה החל מהזמן בו נתגלה שהעניין עלול לפגוע בשמו הטוב, לפי המקרה, ומשזמן יהיה החייל זכאי להשתתף בכל ישיבות הוועדה, לחקור עדים ולהשמיע את דברו. ועדת החקירה תסביר לחייל את זכויותיו, תודיע לו על כך, בכתב, ותיתן לו אפשרות להשתמש בהן במלואן. סירב עד לענות על שאלת אותו חייל וועדת החקירה

בלמ"ס

מסכימה, שהשאלה חיונית לחקירה - תשאל ועדת החקירה את העד אותה השאלה. נוכחותו של החייל בחקירה תצוין בפרוטוקול.

34. למרות הקבוע בסעיף 33 לעיל, רשאית הוועדה להמשיך בחקירתה גם בהיעדרו של החייל, אם לא השתמש בזכותו להשתתף בדיונים. במקרה כזה, תציין הוועדה בפרוטוקול את עובדת היעדרו של החייל ואת נימוקה לקיום הדיון בהיעדרו.

35. חייל, המשתמש בזכותו לפי סעיף 33 לעיל, ונוכח בשעת החקירה, רשאי להיות מיוצג בפני הוועדה על ידי עורך דין, שאושר לשמש סניגור לפני בתי הדין הצבאיים, לפי סעיף 318 לחש"ק, בכל יתר המקרים לא תהיה לעומדים לחקירה זכות ייצוג על ידי עורך דין.

אי תלות של חברי הוועדה

36. שיקוליו והחלטותיו של חבר ועדת חקירה לא יהיו תלויים בדעות של מפקדיו או של כל רשות אחרת, ולא תהיה עליו כל מרות, זולת מרות הדין.

37. חבר ועדת חקירה לא ישב כשופט במשפט בעניין, שהוועדה חקרה.

המלצות ביניים

38. אם קבעה הרשות הממנה, בכתב המינוי, שעל הוועדה להמליץ המלצות, הוועדה רשאית, כתוצאה מעובדות שנתגלו במהלך החקירה, בכל משך מהלך חקירתה ולפני הגשת הדוח הסופי, להמליץ בפני הרשות הממנה על השעייתו של חייל מתפקידו באופן זמני עד גמר החקירה או על מעצרו של חייל עד גמר החקירה (בכפוף להיקף סמכויות המעצר שבידי הרשות הממנה על-פי כל דין). הוועדה תנמק, בכתב, כל המלצה.

39. הרשות הממנה, לאחר שהעבירה המלצה על מעצר, רשאית להורות לוועדת החקירה להפסיק את החקירה באופן זמני או סופי, אם תראה זאת כרצוי עקב העברת העניין לחקירת קבוצה, למעט מקרים, שבהם חובה למנות ועדת חקירה.

דין וחשבון של הוועדה

40. עם סיום החקירה תגיש הוועדה לרשות הממנה תיק חקירה. בתיק החקירה יהיה דוח בכתב (להלן: "הדוח"), בנושאים הבאים:

א. נושא החקירה כפי שנקבע בכתב המינוי.

ב. העובדות כפי שנקבעו על ידי הוועדה.

ג. מסקנות הוועדה, אם נדרשה על ידי הרשות הממנה להסיק מסקנות.

ד. המלצות הוועדה, אם נדרשה על ידי הרשות הממנה להמליץ המלצות.

ה. מסמכים ותיעוד נוסף.

41. הוועדה תהיה רשאית לציין בתיק החקירה עובדות, שנתבררו לה מתוך מהלך החקירה, גם אם עובדות אלה חורגות ממסגרת נושא החקירה, אם לדעתה יש להן חשיבות, והוועדה סבורה שרצוי להביאן לידיעת הרשות הממנה.

42. הוועדה תצרף לתיק החקירה את הפרוטוקול ואת כל המסמכים שהוצגו במהלך החקירה.

43. הדוח ייחתם בידי כל חברי ועדת החקירה. כל חבר רשאי לצרף לדוח את הסתייגותו לגבי העובדות או המסקנות או המלצות כפי שנקבעו על ידי הרוב, כולן או מקצתן.

44. תיק החקירה ייערך ויוגש לרשות הממנה מייד עם סיום החקירה.

45. ועדת החקירה תצרף לתיק החקירה את חוות הדעת של הגוף המקצועי נושא תיק החקירה, ותציין את חוות דעתו במסגרת הצגת העובדות שבדוח הסופי.

46. מאחר שוועדת חקירה היא כלי בידי המפקד לשיפור תפקוד היחידה, אין חובה להעביר את תיק החקירה לחוות דעת פרקליט צבאי, למעט במקרה של מות אדם או כשיש חובה למנות ועדת חקירה (סעיף 23), אולם אין מניעה לעשות כן כמו בכל נושא צבאי אחר. אם פרקליט ידרוש העברת תיק החקירה אליו, יש לפעול על-פי הוראתו. במקרה של מות אדם, ניתן להעביר את תיק ועדת החקירה לידיעת אכ"א-מחלקת נפגעים, לצרכי עדכון בלבד.

סמכויות ועדת החקירה

47. ועדת חקירה רשאית לזמן כל עד שתמצא לנכון, לרבות אזרח, לפי סעיפים 514 ו-515 לחש"פ לשם מתן עדות או לשם המצאת מסמכים או חומר הוכחה, וכל עד שיזמן על ידי הוועדה יהיה חייב להופיע בפני הוועדה, לתת עדות ולהמציא כל מסמך או חומר, כפי שיידרש על ידי הוועדה, אולם הוא רשאי לסרב לדרישה של ועדת החקירה למסור ראייה, בין בעדות ובין בדרך אחרת, אם יש בה כדי להפילו.
48. הוועדה רשאית לערוך ביקור בכל מקום צבאי ובכל זמן שתמצא לנכון, כדי לחקור במקום כל שאלה שתתעורר במהלך החקירה, בהתאם להיתרי ביטחון מידע ובתיאום עם מפקד המקום.
49. הוועדה רשאית לעשות כל פעולה חוקית שתמצא לנכון לצורך מילוי התפקיד שהוטל עליה.
50. אזרח, שזומן כדין לבוא לפני ועדת חקירה ושלא הופיע או שהופיע ועזב את המקום ללא רשות, ולא הראה סיבה מספקת להיעדרו או שבעת עדותו לא השיב על שאלה, שנדרש כדין להשיב עליה, או השיב ביחדעין תשובה מתחמקת - עובר עבירה לפי סעיפים 514 ו-515 לחש"פ. חייל שזומן כדין לבוא לפני ועדת חקירה ולא הופיע או הופיע ועזב את המקום ללא רשות ולא הראה סיבה מספקת להיעדרו או נדרש כדין על ידי ועדת החקירה להמציא מסמך שברשותו ובמזיד לא המציא אותו או בהיותו עד לא השיב על שאלה שנדרש כדין להשיב עליה או השיב ביודעין תשובה מתחמקת - עובר עבירה לפי סעיפים 109 ו-110 לחש"פ. כן עובר עבירה לפי חש"פ, חייל שמבזה ועדת חקירה על ידי נקיטת לשון מעליבה או מאיימת.
51. ועדת חקירה, הנוכחת לדעת, כי נעברה עבירה, כאמור בסעיף 50 לעיל, תודיע על כך, מייד, למפקד יחידת החייל העבריין. אם העבריין אזרח, תעביר הוועדה את הנושא לפרקליט הצבאי המתאים.
52. נוהל הזמנת עדים לוועדת חקירה יהיה בהתאם לפ"מ [33.1006](#).
53. החליטה ועדת חקירה לגבות עדות מאדם - תעשה זאת בדרך הנראית לה, אולם לא תעשה שימוש בעדותו של אדם אלא אם הייתה ערוכה, בכתב, והאדם חתם עליה.
54. אין ועדת חקירה מוגבלת על ידי דיני הראיות, הנהוגים בבתי המשפט, והיא תפעל בדרך הנראית לה כמועילה ביותר לבירור נושא החקירה.
55. ועדת החקירה רשאית לשלוח לחייל, באמצעות יחידתו, שאלון בכתב. חייל, שקיבל לידי שאלון כזה, חייב לענות, בכתב, על כל השאלות המופיעות בשאלון תשובות מלאות ונכונות, ולהחזיר את השאלון בהקדם האפשרי לוועדת החקירה.
56. מפקד יחידתו של החייל יאשר בחתימתו את אמיתות חתימתו של החייל על השאלון, לאחר שיבהיר לו, בכתב, שהוא מוזהר לדווח אמת בלבד.
57. דין תשובת חייל על שאלון כדין עדות בפני ועדת חקירה.